

Senátor Tomáš Grulich: Děkuji panu velvyslanci a prosil bych paní Karolínu Síglovou ze Sdružení rodinných příslušníků zaměstnanců Ministerstva zahraničních věcí.

Paní Karolína Síglová: Dobrý den. Na začátek bych také ráda poděkovala za pozvání na dnešní veřejné slyšení. Řadím se mezi ty, kteří zpočátku o České škole bez hranic vlastně vůbec nevěděli a postupně, když jsem zjišťovala, o co se jedná, tak jsem začala být z celého projektu nadšená a velice oceňuji snahu všech a samozřejmě paní Slavíkové-Boucher, která něco takového vydupala víceméně ze země.

Pan senátor zmínil naše sdružení. Já bych ho jenom v krátkosti blíže představila. Jsme tedy Sdružení rodinných příslušníků zaměstnanců Ministerstva zahraničních věcí. Vznikli jsme v roce 2004 a našimi členy jsou rodinní příslušníci, partneři, partnerky, manželé, manželky zaměstnanců Ministerstva zahraničních věcí. Jsme také členem, a to od roku 2005, Evropské asociace EUFASA – European Union Foreign Affairs Spouses Association. Naši rodinní příslušníci zaměstnanců Ministerstva zahraničních věcí se potýkají v zahraničí s mnoha specifickými problémy, o kterých se příliš neví. Samozřejmě nebudu vás tady unavovat problémy rodinných příslušníků, bavíme se samozřejmě o dětech v zahraničí v České škole bez hranic. Situace našich dětí, dětí zaměstnanců ministerstva, nás tíží asi ze všech problémů nejvíce.

Studium v různých školních systémech, povinné každoroční rozdílové zkoušky v ČR, v případě středních škol často v neúměrném rozsahu, neboť, jak tady bylo zmíněno, jejich zřizovatelem jsou na rozdíl od základní škol kraje, a tudíž neexistují jednotná pravidla pro rozsah rozdílových zkoušek. To nás všechny, jak už zmínil pan velvyslanec, trápí po celou dobu vyslání.

Žáci a studenti po dobu vyslání svých rodičů studují souběžně na dvou školách ve dvou různých zemích. Absolvují tedy tudíž dvojnásobek učební látky a studium v cizím jazyce pro ně představuje obrovskou intelektuální a psychickou zátěž. Samozřejmě pro talentované děti to může být úžasná výzva, ale ne všichni jsou tací. Samozřejmě máme i děti s poruchami učení, méně talentované a často každodenní doučování znamená pro děti a jejich rodiče skutečně noční můru. Samozřejmě ne všichni rodiče jsou natolik erudovaní, aby dokázali suplovat český vzdělávací systém.

Proto velmi vítáme možnost strukturované a v ideálním případě i standardizované výuky češtiny a českých reálií, tak jak ji nabízí projekt České školy bez hranic. Plně podporujeme snahu České školy bez hranic o akreditaci do rámcového vzdělávacího programu a vytvoření systému distančního vzdělávání pro děti ze vzdálenějších měst. Tady

bych jenom reagovala na příspěvek pana vrchního ředitele, kde se zmiňoval o zájmovém vzdělávání. Děti našich zaměstnanců potřebují výuku skutečně standardizovanou tak, aby mohly potom nejenom plnit rozdílové zkoušky v Čechách, což pokud se tedy plánuje zrušení povinnosti rozdílových zkoušek, to samozřejmě velmi vítáme, protože by se děti a rodiče zbavily této každoroční stresující záležitosti, ale neznamená to, že by děti nemusely plnit školní povinnosti českého vzdělávacího systému, pokud se vrátí po čtyřech letech, což je běžná doba vyslání, tak samozřejmě jim potom bude to penzum znalostí chybět.

Jenom bych ještě zmínila, že momentálně máme v zahraničí asi 500 dětí našich zaměstnanců. Je to poměrně velká skupina. Nepatří tedy do žádné skupiny tady zmiňované. Je to opět specifická skupina. Většinou jsou po dobu 4 let v zahraničí a nejsou to tedy, jak říkal pan vrchní ředitel, lidé, kteří se dobrovolně rozhodli odjet z ČR. Zaměstnanci Ministerstva zahraničí reprezentují český stát, plní velice náročnou funkci a s nimi jejich rodiny. A rodinné zázemí je samozřejmě pro každého pracovníka to podstatné. Pokud je vše v pořádku, poté může plnit svoji funkci nejlépe, jak je možné, a situace dětí v zahraničí je, jak jsem už zmínila, velkým problémem pro rodiny. A pokud je jakákoliv možnost jim zlepšit podmínky a situaci, tak ji velice vítáme a plně podporujeme. Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Tomáš Grulich: Děkuji. Já bych poprosil pana Jaromíra Šlápota, již dnes zmiňovaného a oslovovaného, předsedu Československého ústavu zahraničního.

Pan Jaromír Šlápota: Páni senátoři, páni velvyslanci, dámy a pánové, pro ty, co nejvíce, občanské nezávislé sdružení Československý svaz zahraniční – 80 roků spolupráce s krajany. Do období před 3 lety jsme především také spolupracovali s českými školami v zahraničí, a nadále s nimi spolupracujeme výrazně, tj. ve Vídni a hlavně v Chorvatsku. Pro představu, tam je škola, kde se učí všechny předměty česky, se 300 žáky, mateřská školka se 130 dětmi. Mluví se jenom česky. Ve Vídni zase posledních 7 let ze 120 žáků se účast zvýšila až na 400 žáků a je tam mateřská škola, která má 70 žáků. Takže jsme zařizovali třeba tělocvičnu, vybavovali jsme hřiště pro mateřské školky, počítačové třídy atd. A pak přišla paní Březinová z Belgie a seznámila nás s programem školiček, jak my tomu říkáme, a řekla nám, jak by to bylo dobře, kdyby její krajanský spolek, který vede jako předsedkyně, tuto školičku mohl realizovat.

Domluvili jsme se. Byla tam vstřícnost také ze strany českého centra. Poskytli jsme finanční prostředky, nakoupilo se tam veškeré vybavení, posílali jsme tam a posíláme pohádkové knížky a další. Tyto programy vždycky děláme tak, že to děláme dlouhodobě.

Zásada je také ta, že ti, co nám přispívají, protože přibližně máme asi 12-13 % státních peněz, ale jinak veškeré prostředky shromáždíme od našich členů, tak tito členové chtějí něco konkrétně vidět nebo slyšet, na čem se jejich peníze podílely, a pak, když rodina má dobrý pocit, že se podílí na něčem, co má smysl, tak třeba příští rok přidá.

Pak nás navštívila paní Jugenmašková (?), která je z Anglie, a zrovna tak, tam bych chtěl poděkovat místnímu českému centru. Měli jsme problémy se zasláním finančních prostředků, protože my to musíme posílat na bankovní účty. České centrum převzalo zodpovědnost. S panem ředitelem jsem se tady sešel. Oni nám poskytli účet a my jsme tam poskytli finanční prostředky. Takže toto je činnost občanského nezávislého sdružení. Jsme v té nevýhodě, že celou problematiku posuzujeme jenom podle toho, co vy dva pánové jste už tady řekli, že je dobře, aby se děti sešly, vzdělávaly a maminky, aby se sešly a bavily se mezi sebou, a tím že vzniká jakási společenská nadstavba a není opožděnost lidí v daných lokalitách. Takže nadále i dlouhodobě bychom chtěli tyto dvě školičky podporovat a zřejmě začneme i se Sokolem Washington, který má podobnou aktivitu. Tohle jsem vám chtěl říct, když pan senátor se zmínil o Belgii. Ovšem nemůžeme převzít zodpovědnost, třeba co má Ministerstvo zahraničních věcí, nebo přiznám se, že neznám, jak Ministerstvo školství, finančně podporovat tento projekt jako celek. To amatérské sdružení nemůže udělat. Ale myslíme si, že to je jeden z nejzdařilejších projektů, které v zahraničí jsou. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Tomáš Grulich: Já myslím, že to je dobrý příklad právě toho vícezdrojového financování. Právě proto byl i zřízen Československý ústav zahraniční už v roce 1928, tenkrát k 10. výročí vzniku České republiky.

A já bych poprosil paní Bratinkovou z Klubu občanů České republiky na Slovensku a prosím vás, to není reakce na pana Šlápotu, ale prosím o stručnost, protože jednak jsou ještě přihlášení další lidé a někteří kolegové musí bohužel odcházet, protože mají povinnosti ve svých úřadech. Děkuji.

Paní Bratinková: Dobrý den. Předem chci poděkovat jednak komisi za dnešní slyšení, a potom paní Slavíkové za její aktivity, čehož jsem si všimla už před 4 lety na týdnu zahraničních Čechů v evropské sekci, kde velice zaníceně mluvila o tehdejší výuce českého jazyka v Paříži.

Po rozdělení Československé republiky na Slovensku zůstalo asi 60 tis. Čechů, z toho asi 2,5 tis. českých občanů, kteří si ponechali české občanství. Je to velice velká komunita. Dovoluji si říct, že jedna z největších na světě. Krátce po rozdělení jsme se začali snažit o to,

aby na Slovensku vznikla česká škola, a to především ve velkých centrech, jako je Bratislava a Košice. Bohužel v té době k tomu nebyla zcela politická vůle. Záleželo to jednak i od tehdejší slovenské vládní garnitury a velký vliv na to měla i maďarská komunita, která je velice aktivní na Slovensku. Jsou tam maďarské školy a bohužel je tam taková tendence, že maďarská národnost navštěvuje maďarské školy a na škodu těchto dětí. Skutečně mnohé se nedomluví slovensky. Takže tam tato možnost v podstatě padla, aby na Slovensku vznikla česká škola. Snažili jsme se aspoň potom řešit na střední škole. V Bratislavě existuje soukromé gymnázium tzv. slovanských jazyků. Dokonce někteří kolegové tam přihlásili děti, ale v konečném důsledku z výuky češtiny na této soukromé škole nebylo nic.

V současnosti čím dále více je v Bratislavě lidí, kteří jsou tam služebně. Nejsou to tedy zahraniční Češi, ale lidé, kteří tam jsou jednak na zastupitelských úřadech a pracovně. V počátcích díky blízkosti českého a slovenského jazyka i zaměstnanci zastupitelského úřadu vozili své děti do školy v Kittsee do Rakouska a češtinu vyučovali jenom doma. V současnosti tomu již tak není. Většinou tyto děti chodí do anglické školy a češtinu doučuje jedna z našich členek. Minulý rok to bylo asi šest dětí. Jsou to tedy děti zaměstnanců jednak z velvyslanectví, a jednak těch, kteří jsou tam společně. Paní magistra Keltošová, která toto vyučuje, se mnohdy přes internet spojuje s domovskou školou v ČR, s některými má velmi dobrou spolupráci. Každá škola má trošičku jiné osnovy, ale spolupráce s některými domovskými školami je velmi dobrá.

Problém teď je v Bratislavě trošičku s tím, že české centrum na své trvalé adrese skončilo a kanceláře jsou opět na velvyslanectví a samo si pronajímá prostory na své akce, takže trošičku by byl problém i, kde se scházet, i když zase pozitivem by bylo to, že mnohé z dětí jsou děti zaměstnanců zastupitelského úřadu, takže snad by více byli ochotní.

Jak se tu mluví o tom projektu, v podstatě každý český občan má právo na vzdělání. Proč hlavně ve větších městech nemůže být toto podporováno z české strany formou jakýchsi malotřídek nebo tam, kde děti nežijí přímo v centrech, uvažovat o tom, že výuka by byla pro některé děti v zahraničí přenášena třeba formou internetu.

Po rozdělení republiky byl problém se přestěhovat do ČR. Některým to trvalo déle, děti připravovali na to, že budou přecházet na českou školu, ale zase některé rodiny i z důvodu toho, že děti neměly kontakt s českým jazykem a přestup by dělal problémy, na Slovensku zůstaly. Jak víte, na vysokých školách to už problém až takový není a po roce 1989, kdy byl Slováků. Mnoho dětí nebo v dnešní době už dospělých se v dospělosti vrací do ČR. To je i problém mé dcery. Ale problémem bude to, jak se zařadí v pracovním procesu, kdy v mnohých funkcích je zapotřebí dobrá znalost českého jazyka, která je mnohdy i pro

rodilé Čechy, kteří žili v ČR a studovali, problém. Takže i s tímto, co tu bylo vzpomínáno – odliv mozků, by bylo trochu řešeno i touto výukou od dětství. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Tomáš Grulich: Děkuji tady za slovenský příklad, příklad, který není úplně typický, protože tito lidé neodešli ze svých míst, kde žijí, ale ocitli se jenom shodou okolností politických situací najednou v cizině.

Poprosil bych paní Noru Jurkovičovou z Ministerstva zahraničních věcí.

Paní Nora Jurkovičová: Dobrý den. Já pracuji na Ministerstvu zahraničních věcí. Velice stručně bych jenom chtěla reagovat několika poznámkami. Já jsem mimochodem vzděláním bohemista a pedagog, navíc na zastupitelském úřadě ve Washingtonu jsem měla na starosti rozdělování dotací krajanským komunitám v celých Spojených státech a nyní na Ministerstvu zahraničí pracuji na personálním odboru, kde pode mě spadá veškerá školská problematika. Např. pod moje portfolio spadá i jediná česká škola, kterou zřizuje Ministerstvo zahraničních věcí, a to znamená škola v Moskvě, která ještě navíc před dvěma lety byla zmenšena z 1-9 až na 1-5, takže už je tam jenom 5 tříd.

Jenom bych ráda reagovala na předcházející příspěvky. Myslím, že vzhledem k tomu, co bylo řečeno, pravděpodobně jediná cesta pro školu bez hranic, pro budoucnost, protože se nedá neustále spoléhat neustále na dobrovolnost pracovníků, je skutečně možná institucionalizace a standardizace se vším, co to obnáší. Jsem si toho plně vědoma, znám školský zákon a vím, že tam je to velmi ambiciózní plán, pokud se to má uskutečnit.

Nicméně například když jsme se tady zmiňovali o financování, tak celkově bylo snad 20 mil., nyní je 16 mil. korun ročně pro programy podpory českých krajanských spolků v zahraničí pro celý svět, to znamená ročně, jestliže se dá třeba milion plus ještě milion za ušetřeného lektora, tak víc než 3 mil. to stejně nemůže být, protože se nemůže vzít tolik ostatním teritoriím. A když si vezmete, v kolika odbočkách České školy bez hranic existují, tak skutečně peněz je hrozně málo. A pravděpodobně by bylo potřeba se na to podívat trochu systémověji. Já to jenom vidím jako problém, že něco, co funguje takhle krásně, a jak pan velvyslanec Fischer zmínil, skutečně to má smysl pro ČR a měli bychom to podporovat, tak nemůžeme neustále spoléhat jenom na dobrou vůli pracovníků. Navíc já jako pedagog jsem si vědoma toho, že třeba Ministerstvo školství může mít velice přísné požadavky na učitele. Já nevím, jestli třeba teď jsou to aprobovaní učitelé, nebo ne. Ale to všechno Ministerstvo školství může požadovat samozřejmě.

Nicméně třeba, jak jste se zmiňoval o kontrolních mechanismech, samozřejmě chápu, že kontrolní mechanismu musí být, ale jestli se nemýlím, tak v současném školském zákoně anebo v předcházejícím bylo, že například roli České školní inspekce u školy, kterou zřizuje Ministerstvo zahraničních věcí, má Ministerstvo zahraničí. Takže i tam je nějaký odlišný přístup.

To jsou jenom poznámky, co mě napadlo při tom, co jste tady hovořili. Poslední a co si myslím, že možná by skutečně stálo za to, se podívat do legislativy třeba Švédů – jak to mají tyto státy a kolik se na to věnuje finančních prostředků, protože o peníze skutečně jde až v první řadě a bez tohoto zázemí to bude těžké udržovat dlouhodobě do budoucna, ačkoliv víme, že to je v zájmu ČR. Ale to je skutečně jenom můj názor, nejsem právník. Samozřejmě Ministerstvo zahraničních věcí se vždycky bude snažit spolupracovat s Ministerstvem školství na této záležitosti. (Potlesk.)

Senátor Tomáš Grulich: Děkuji zástupkyni Ministerstva zahraničních věcí a prosil bych paní Marii Verhoven. Nevím, vy jste z Holandska? Zemi prosím? Francie. Děkuji.

Paní Marie Verhoven: Dobrý den. Já bych chtěla jenom takové malé osobní svědectví někoho, kdo žije v zahraničí, v Paříži, kdo má obě dvě děti – malé, zatím předškolní – v České škole bez hranic a chtěla bych přidat jenom takovou malou úvahu, která se mi zdá, že tady chyběla, a to je taková teoretická stránka projektu, který se zde snažíme obhajovat, která samozřejmě je spojena s praktickou stránkou a jejím řešením.

Já jsem tedy dobrovolně odešla do cizí země a dobrovolně se snažím své děti vychovávat a podporovat v nich jejich českou přirozenost, kterou narozením mají. Patřím do první skupiny rodin simultánně bilingvních, to znamená, že děti odmalička mluví s otcem francouzsky a se mnou česky, takže jsou bilingvní naprosto přirozeně odmalička. A je mi jasné, že pokud Česká škola bez hranic bude fungovat jako zájmový jazyk, tak tuto přirozenost, kterou zatím v předškolním roce měli naprosto přirozeně, ztratí.

Myslím si, že je důležité říci, že se nejedná jenom o jazyk, ale o celkový způsob myšlení, jednání, vnímání světa, který byt' žijeme ve Francii, tedy v kulturně blízké zemi České republice, je naprosto evidentní, že čím víc moje dcera pokračuje v předškolní francouzské přípravě, tak je mi jasné, že pokud neprojde nějakou institucí, která jí určitým způsobem – do jaké míry, o tom se dá diskutovat – nezprostředkuje český vzdělávací systém, tak tuto přirozenost ztratí a opravdu se český jazyk a česká kultura pro ni stane zájmovou činností, jako si vybere jiné.

Takže já jenom skromně prosím jako rodič, který dobrovolně – doufám, že za to nebudu potrestána – odešel do zahraničí a snaží se tuto věc, která se do budoucna určitě projeví jako velké bohatství a dědictví v Evropě, která se integruje, která se snaží vytvořit nějakou vizi do budoucna, která bude svědectvím biculturnosti našich dětí a velkým kapitálem, a to jak pro ČR samozřejmě, tak pro celkový systém mutující Evropy. Prosím, aby se tímto problémem i právníci, i všichni lidé, kteří mají tu moc institucionálně otevřít tuto otázku, aby ji řešili a my jsme tak měli možnost, myslím si, přínosnou pro všechny, tuto dvojí přirozenost našich dětí dále rozvíjet. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Tomáš Grulich: Děkuji za slova podpory a prosil bych paní Kovaříkovou z českých center, která ještě nám chce něco sdělit.

Paní Kovaříková: Pardon, já bych jenom chtěla kratičce reagovat na kolegyni z Ministerstva zahraničních věcí, která zmiňovala švédský model. Já ho tu mám konkrétně vypsány, protože tak, jak udělalo Ministerstvo zahraničních věcí a česká centra analýzu výuky národních jazyků v Evropě, tak například švédský model byl ten, který by byl následováníhodný, tudíž myslím, že je, kde se poučit. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Tomáš Grulich: Já jsem švédský model už také ve své řeči vzpomenu. Je to dokonce uděláno tak, že tam, kde se sejde tuším šest dětí, je možné zřídit tuto doplňkovou školu, kde probíhají dvě hodiny týdně. (Hledá.) Tady není počet dětí, ale myslím si, že jsem četl v některých základních materiálech, že se jedná o šest dětí. A tam, kde je menšina poměrně velká, tam mají zcela regulérní švédské školy.

Já bych prosil znovu ještě paní Slavíkovou-Boucher, která se přihlásila do diskuse.

Mgr. Lucie Slavíková-Boucher: Já bych se jenom chtěla vrátit k několika technickým otázkám a reagovala bych na pana vrchního ředitele Šimůnka, který zmínil možné kontrolní mechanismy škol. Myslím si, že stejně jako české školy kontrolujeme – tedy z toho, co já jsem pochopila jako laik, který se pohybuje ve školském zákoně – tak každá škola má vzdělávací program, který je nějakým způsobem akreditován. Dále má aprobované učitele, kteří jsou vzděláni, odpovídají své funkci, a pak je tedy školní inspekce. My jsme právě napsali vzdělávací program, který má funkci vzdělávacího programu, definici přesně jednotlivých výstupů, přesně, co se od dětí bude očekávat, nebo k jakým cílům bychom měli mířit, protože samozřejmě žádné vědění není absolutní. To je jedna věc.

Druhá věc. I ve vzdělávacím programu jsou definovány nároky na učitele, to znamená, že vždycky v zahraničí si myslím, že by bylo ideální dosáhnout garantů v každé škole, dejme tomu, pro předškolní věk, první stupeň, druhý stupeň, kteří by potom garantovali zbytek výuky, byť dejme tomu neaprobovaných nebo mladších studentů Erasmu atd., nicméně kvalita by byla garantována dvěma až třemi pedagogickými pracovníky, kteří mají aprobaci na to, aby to mohli garantovat.

A třetí věc je inspekce, nicméně si myslím, že stejně tak jako české sekce evropských škol mají inspekci, tak tato inspekce se minimálně na evropském území dá posunout do Českých škol bez hranic. Potom je samozřejmě otázka, jak řešit dejme tomu Ameriku a některé další kontinenty. Ale osobní zkušenost – já jsem myslela, že Česká inspekce chodí minimálně dvakrát do roka a zjistila jsem, že ve skutečnosti inspekce do škol chodí méně. Takže to není o tom, že by každý rok musel někdo jet dvakrát, např. letět na náklady českého státu např. do Austrálie.

Pak jsem se ještě chtěla zeptat pana doktora Fryče, jak je to s naším vzdělávacím programem. Je posouzen? Odpovídá, neodpovídá? Máte k němu výhrady, co bychom mohli zlepšit? Děkuji.

Senátor Tomáš Grulich: Děkuji. Já vím pan doktor Fryč musí odejít. Jestli byste byl tak laskav, že vás takhle vyvolávám jako ve škole, ale jde o školství.

PhDr. Jindřich Fryč: Naopak za to moc děkuji, pane senátore. Já to vezmu tedy od konce, to znamená, od vzdělávacího programu. Už jsem o tom hovořil ve svém vystoupení. My vzdělávací program posuzujeme z hlediska jeho začlenění do oblasti zájmového vzdělávání, protože tam v tuto chvíli je možné zpracovat jeho akreditaci a je možné vydat osvědčení. Podle školského zákona není možné akreditovat vzdělávací program v oblasti základního vzdělávání. Tady je rámcový vzdělávací program a školy si vytvářejí svoje školní vzdělávací programy, tedy se neakreditují vzdělávací programy jako takové v tom smyslu, o čem vy hovoříte. Čili to je to, že se pohybují v současné době v rámci stávající legislativy. A samozřejmě pouvoř k tomu celému je vládní usnesení, které jsme tady několikrát zmínili, kterým vláda potvrdila to, že to bude v rámci zájmového vzdělávání. Čili to je k tomuto.)

Co se týče druhé věci, o které jsem tady chtěl ještě hovořit. Já bych znovu chtěl při této příležitosti zmínit to, že i když to ze strany Ministerstva zahraničních věcí bylo odmítnuto, nebo to neřeší, tak v současné době je velmi elegantní a jednoduché řešení v rámci stávající legislativy – jestliže gesci zřizování českých škol převezme Ministerstvo

zahraničních věcí, včetně definice toho, v jakém režimu toto může běžet. Jsou tady významné úlevy oproti stávající legislativě ve vztahu k českým školám. Samozřejmě jedná se o něco úplně jiného. Toto zákonné zmocnění zde je, ale nejdeme tou cestou, protože Ministerstvo zahraničních věcí se k tomu staví – a to je jedno proč – tak, že to nechce nebo není to součástí jeho programu.

Čili pojďme si jenom říct k tomuto, protože si myslím, že projekt tak, jak je nastaven a jak je nastaven vzdělávací program, jak ho zmínila paní doktorka Boucher, tak si myslím, že by se to do zákonného zmocnění, jak je dáno teď školským zákonem, bez problémů vešlo.

Senátor Tomáš Grulich: Já jsem identifikoval, že paní Lucie chce reagovat. (Poznámka mimo záznam.)

PhDr. Jindřich Fryč: Já se domnívám, že bude a vysvětloval jsem to tak, že vzdělávací program, tak jak jste ho připravili, chceme, aby byl začleněn do oblasti zájmového vzdělávání a dořešilo se i to, že absolventi kurzu na konci školního roku budou moci dostávat od českých škol bez hranic nějaké osvědčení. To jsem si myslel, že je docela důležité, aby potom mohli s tímto dokladem po absolvování toho vzdělávacího programu třeba v 5., nebo v 6., nebo ve 3. třídě dále třeba operovat v tuto chvíli ještě se základními školami v okamžiku, kdy budou muset skládat rozdílové zkoušky. To jsem měl pocit, že je další věc, kterou řešíme a která by byla fajn, kdyby se vyřešila. Chtěli jsme jít cestou, o které jsem hovořil, to znamená, že ta povinnost odpadne. To se nám bohužel z důvodů legislativních v Poslanecké sněmovně nepovedlo dotáhnout, ale určitě to otevřeme po volbách.

A druhá věc je, abychom v tu chvíli mohli i případně my jako Ministerstvo školství ve věstníku Ministerstva školství říct, že absolventi vzdělávání v rámci tohoto programu, i když je to v rámci zájmového vzdělávání, aby k tomu kmenové základní školy přihlížely, třeba při rozdílových zkouškách, právě proto, že to máte nastaveno ve spolupráci s námi, s VÚP v rozsahu daném rámcovým vzdělávacím programem.

Senátor Tomáš Grulich: Jestli mohu, já jsem byl účastníkem toho letního setkání a já jsem tam osobně nabyl dojmu, že se obracíte na školy bez hranic s tím, aby zpracovaly tento vzdělávací program, abyste s tím mohli pracovat dál ve směru institucionalizace té školy. Mám teď pocit, že jste z toho uhnuli.

PhDr. Jindřich Fryč: My jsme od začátku říkali – my, to je asi silné slovo – od začátku jsme se snažili najít nějaké řešení v rámci stávající legislativy. Jediné řešení, které tam v tuto chvíli je, je podle mého názoru v rámci zájmového vzdělávání. V tomto smyslu je to i stanoveno usnesením vlády a v tomto směru chceme dále pokračovat. Dnešní setkání samozřejmě směřuje k tomu, a jednal o tom, znovu říkám, paní ministryně s panem předsedou Chládkem v nějaké fázi před tím, než se toto dotahovalo. Dnešní veřejné slyšení a další jednání o tom samozřejmě otevírá toto téma znova z hlediska institucionálního řešení. V tuto chvíli, je tady se mnou pan vrchní ředitel Šimůnek, nechci to na něj házet, ale já to nevidím jinak, než že se bude muset, pokud tato politická zakázka, jak to tomu tady už několikrát dneska řeklo, se bude znovu otevřít jednání o novele školského zákona a upravit to jinak. Pak samozřejmě v tu chvíli váš vzdělávací program bude naplňovat dikci školského zákona, pokud tedy, jak tady bylo několikrát už řečeno, politická zakázka bude znít takto. V tuto chvíli jsme to v této fázi uzavřeli tím duchem vládního usnesení, které hovoří o zájmovém vzdělávání, a snažili jsme se v rámci legislativy pohybovat tak, abychom co nejlépe vyhověli hlasům a potřebám, které jsme vnímali z terénu, kdy naši lidé, paní poradkyně paní ministryně Kopicové se byla osobně podívat v Londýně, čili jednali jsme i s jinými českými centry, sháněli jsme si informace a v tomto směru tedy i skupinka pracovní, která se sešla v rámci ministerstva někdy koncem ledna toto téma takto uzavřela.

Senátor Tomáš Grulich: Mně se to zdá teď jasné. Není to otázka souhlasu-nesouhlasu, ale aspoň sled událostí. Prosím, pane doktore.

Pan doktor: Já bych jenom navázal na pana vrchního ředitele a na to, co už tady bylo zmíněno. Ve svém úvodním vystoupení jsem se vyhnul nějakému podrobnějšímu rozboru škol zřizovaných Ministerstvem zahraničních věcí, nebo které mohou být zřizovány podle školského zákona Ministerstvem zahraničních věcí, ale nabývám stále v této diskusi většího přesvědčení, že to je skutečně ideální cesta k řešení daného problému, protože školský zákon umožňuje Ministerstvu zahraničí toto zřizování ve velmi volném režimu oproti ostatním školám, takže to řeší řadu problémů, které jsem zmiňoval ve svém rozboru z hlediska postavení např. pobočky základní školy zřizované jakýmkoliv jiným zřizovatelem.

Když to vezmu od začátku, tak nepodléhají zápisu do školského rejstříku, školy zřízené Ministerstvem zahraničí. Další věc je, co se týká pravomocí. Už to tady paní kolegyně zmínila. Pravomoc České školní inspekce vůči nim vykonává Ministerstvo zahraničí. Pravomoc Ministerstva školství vůči nim vykonává Ministerstvo zahraničí a dokonce i

pravomoc krajského úřadu, to znamená v případě, že by tam bylo potřeba řešit nějak druhou instanci v rámci správního řízení, tak rovněž by to bylo na Ministerstvu zahraničí.

Rovněž velmi podstatná věc je otázka zkoušek. Žáci, kteří docházejí na školy zřizované Ministerstvem zahraničí, nemají povinnost konat rozdílové zkoušky na spádové škole v ČR. A dokonce, pokud tam docházejí někde v okolí, v nějaké dostupné vzdálenosti žáci na školy daného státu, tak rozdílové zkoušky podle platné právní úpravy mohou konat právě na té škole zřizované při zastupitelském úřadu. Takže to je řada výhod, které mně v rámci této diskuse přiměly k tomu, abych ještě jednou tady vystoupil a abych zmínil to, proč toto řešení mi v rámci platné právní úpravy připadá daleko nejlepší a vlastně relativně nekomplikované. Děkuji.

Senátor Tomáš Grulich: Já si myslím, že kolega z Ministerstva zahraničních věcí to velmi dobře slyší, ale já bych zcela nezavrhl věc, o které jste mluvil ze začátku a samozřejmě nevím, nakolik by byla komplikovaná, a to je pobočka české školy. Když může základní škola zřizovat svoje pobočky, může zřizovat i mateřskou školu, není nikde psáno, jak má být daleko. Třeba pobočku v Paříži, ať nejdeme úplně přes moře. To je také jedno z řešení, nevím nakolik schůdné. Ale prosím, Ministerstvo zahraničních věcí. (Poznámka mimo záznam.)

Já si myslím, že finance jsou důležité a už to tu bylo řečeno, ale myslím si, že primární je skutečně škola jako taková a ten systém. A pak je třeba hledat samozřejmě peníze. Ale já bych to skutečně rozložil do těchto dvou poloh a myslím si, že bychom se především v první řadě měli starat o institucionalizaci – hrozné slovo – této školy a pak teprve, když se podaří zjistit, kam škola patří nebo kam směřuje, tak se můžou hledat peníze. Nechci použít to známé „zdroje jsou“, ale myslím si, že by se skutečně najít měly. Jestliže nás státní maturity můžou stát, jejich provoz, 200 mil. ročně, tak si myslím, že by se daly najít i nějaké peníze na toto.

Já jsem se zaujal a mám tady ještě některé přihlášené – paní Šárku Acenbek z Drážďan.

Paní Šárka Acenbek: Dobrý den, já bych si dovolila jenom kratičký příspěvek, ve kterém bych chtěla poděkovat za všechno, co Česká škola bez hranic dosud vykonala. Chtěla bych se vyslovit pro její podporu. Já jsem předsedkyně Česko-německo-slovenského vzdělávacího spolku Schola Ludus, který působí v Drážďanech. Možná si řeknete, Drážďany, to je kousíček, mohou si kdykoliv zajet do ČR. Je to pravda, ale není tomu tak, protože rodiče, kteří žijí a působí v Drážďanech, pocházejí z různých končin a koutů ČR a jejich kontakt s ČR v mnoha případech není tak intenzivní, a proto tedy možnost vzdělávání dětí, a nejenom

dětí, je to i možnost vzdělávání rodičů, je velice důležitá, protože máme ve spolku několik členů, jsou to tedy rodiče bilingvních dětí, kteří jsou sami bilingvní a vyrostli buď v bývalé Spolkové republice Německo, anebo v bývalé NDR. A oni sami také hledají svoji cestu k České republice, do České republiky a k tomu, abych tak řekla, pravému češství. A my se rozhodně nechceme spokojit s tím, že naše bilingvní děti budou mluvit tzv. kuchyňskou češtinou, nýbrž chceme jim zprostředkovat a umožnit nejvyšší možné vzdělání. Nejenom vzdělání v jazyce, protože jak už tady několikrát zaznělo, jazyk není jenom instrumentem v komunikaci, v dorozumívání, nýbrž je spojen i s identitou a s emocemi. A identitu a emoce bychom našim dětem rádi předali a umožnili jim, aby ony samy působily jako kvalifikovaní a zaujatí a nadšení prostředníci mezi národy v Evropě. Velice se tedy přimlouvám za to, aby myšlenka České školy bez hranic mohla úspěšně pokračovat a my ji budeme i nadále podporovat. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Tomáš Grulich: A nyní bych poprosil paní Radku Bubovou z Mnichova – Česká škola bez hranic Mnichov. Teď si rozšíříme německou zkušenost.

Paní Radka Bubová: Dobré poledne, dámy a pánové, já zastupuji Českou školu bez hranic v Mnichově. V první řadě bych ráda poděkovala paní Boucher z Paříže opravdu na veřejnosti za její houževnatost, pomoc a sílu a dobré rady, které nám opravdu všem dává.

Měla jsem dotaz, který se týká pana Fryče za Ministerstvo školství. My jsme opravdu česká škola, která vznikla nedávno, v loňském roce, ale úspěšně jsme zahájili naši školu v počtu 14 žáků. Když jsme tuto školu zahájili, stanovisko nebo reakce rodičů na to umožnit vůbec těmto dětem získat české vysvědčení byla opravdu minimální. Vzhledem k tomu, že se řídíme rámcovým vzdělávacím programem Ministerstva školství, to znamená, že máme jisté vysoké nároky, které klademe nejen na rodiče, ale i tedy samozřejmě na děti, v očích rodičů se zvýšil i zájem právě o toto vysvědčení a ze 14 dětí, které máme, 12 dětí bude skládat tyto zkoušky. A tady bych ráda apelovala na to, že rodiče i děti investují svůj čas, svoji námahu, svoji píli – sice je to malé vysvědčení, ale v očích dětí je to velká odměna za jejich práci. A já tady také stojím trošičku i v němém úžasu nad myšlenkou, že by se dokonce měla i zrušit tato povinnost, aby děti měly svoji kmenovou školu v ČR, protože to je opravdu velká motivace. A tady se cítím i trošičku dotčeně, že český stát se trochu macešsky staví k nám k Čechům žijícím v cizině. Tím vlastně dává najevo, že si nás moc neváží a my přitom opravdu v těchto dětech prohlubujeme jejich vztah k vlasti a k češství jako takovému. A opravdu vysvědčení v očích těchto dětí hraje velkou roli a jsou na to velmi hrdé.

Také bych se ráda zeptala, bohužel asi zřejmě nemám koho, jestliže tato povinnost se zruší, jak to bude vyřešeno poté s kmenovými školami. Jestliže moje dítě, které je v 5. třídě, dokonce se těší, že bude i v Čechách maturovat, jestli mně ho třeba někdo neodmítne. Už teď jsem se setkávala s reakcemi ředitelů, kteří opravdu odmítali toto česko-německé dítě, protože by měli více starostí, více námahy a toto dítě také nepasovalo do nějakých tabulek. Takže jestli se něco zruší, jestli pak budou i otevřená zadní vrátka pro tyto děti. To byla jenom taková řečnická otázka. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Tomáš Grulich: Možná to řečnická otázka nebyla, protože tady stále je zástupce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, který může odpovědět a už se také blíží k mikrofonu.

JUDr. Miroslav Šimůnek (?): Já na to budu reagovat jenom krátce. Byla to uvažovaná právní úprava. Samozřejmě to všechno může být jinak, ale tam bylo uvažováno o tom, že dobrovolná možnost udělat zkoušky, že tam bude zachována, že pouze bude zrušena povinnost. To je jedna věc.

A co se týká návratu do tzv. kmenové školy. To by tedy v tomto případě asi charakter kmenové školy nebyl, nicméně v zásadě ředitel jakékoliv školy nemá žádný zákonný důvod, proč odmítnout přihlášku žáka, ať už tam přichází z jiné školy přestupem, nebo ať už tam přichází zvenku. Může to samozřejmě odmítnout z kapacitních důvodů, to je jasné, ale jinak tam nevidím žádný důvod, který by obhájil. (Nesroz. poznámka mimo mikrofon.) K tabulkám se asi těžko budu vyjadřovat. (Opět poznámka mimo mikrofon.) Jedinou věc, kterou můžu říct z hlediska financování, tak na tyto děti je nějaký normativ, nějaký samozřejmě snížený, velmi snížený, protože tyto děti neznamenají pro školu ve srovnání s dětmi, které tam docházejí denně, prakticky žádnou zátěž, takže nějaký normativ tam mají. A k tomu ostatnímu tedy bohužel z hlediska své kompetence se nemůžu vyjádřit, k nějakým tabulkám, ale fungovat by to mělo. Podle mě to bude jenom nějaká technická záležitost. Právní problém v tom nevidím.

Senátor Tomáš Grulich: Děkuji. Tady je ještě přihlášená paní kolegyně, já vám samozřejmě dám hlas, paní Šťástková Ludmila, učitelka z této České školy bez hranic, v současné době v Praze.

Paní Ludmila Šťástková: Ještě jednou dobrý den, vážené dámy, vážení pánové, ve svém diskusním příspěvku bych chtěla potvrdit to, co tady už bylo řečeno, a říci i svůj názor

na to, jaký je rozdíl mezi vyučováním na menšinových krajaňských školách v kurzech nebo i v rodinách. A chtěla bych také říct ze své vlastní zkušenosti, že Česká škola bez hranic opravdu není zájmovou školou, že její výjimečnost je v tom, že přestože platí, že spadá pod neziskovou organizaci, dokáže zajistit plně kvalifikované odborníky, učitele, kteří opravdu s profesionální ctí se věnují žákům a mají také zájem na tom, aby všechno to, co se děti naučily, aby dokázaly použít i v dalším studiu, třeba na vysokých školách.

Já jsem učila u krajanů v Rumunsku, v Srbsku, v Chorvatsku, měla jsem i možnost nahlédnout do zvláštního způsobu plnění povinné školní docházky v rodinách v New Yorku a učila jsem tedy i ve škole ve Francii. Ve Francii v České škole bez hranic, jak již tady bylo řečeno, je vypracován rámcový vzdělávací program. Podle něj jsou děti českou učitelkou odborně vedeny již od útlého věku. Systematicky jsou vedeny k tomu, aby společně s rozvojem rozumovým, motorický chápaly pojmy v obou jazycích. Už u předškoláků se vzájemně doplňují francouzské a české způsoby přípravy na školní docházku. Ve škole pak žáci se učí podle učebnic vydaných v ČR a podle pracovních listů vypracovaných pro jednotlivé žáky s přístupem francouzským i českým, čtou české knihy, zpívají, pracují na jednotlivých projektech a jejich vědomosti a dovednosti jsou srovnatelné s vědomostmi a dovednostmi žáka z české základní školy. Bez problémů mohou pokračovat ve studiu v ČR a způsob výuky je aplikovatelný na všechny školy tohoto typu. Je to můj názor.

V rumunských českých vesnicích, kam je vysílán český učitel Ministerstvem školství, je čeština jazykem, kterým děti běžně mluví, a rumunština je pro ně cizí jazyk. Přesto mají poměrně chudou českou slovní zásobu. Do 4. třídy se učí na těchto českých školách všechny předměty v češtině a rumunštinu mají jako povinný cizí jazyk. Pro většinu těchto dětí v první třídě je rumunština doopravdy cizí jazyk, nerozumí mnoha slovům. Do 4. třídy se tedy učí předměty v češtině a rumunštinu mají jako povinný cizí jazyk. Od 5. třídy se to otočí. Český učitel, který je vysílán Ministerstvem školství, má za úkol, a také to dělá, pomáhat a metodicky vést místního učitele, který je z řad krajanů. Bohužel tito učitelé nemají, řekla bych, že z 99 % tento profesionální postoj ke své činnosti. Z toho také vyplývá to, že děti z rumunských škol, když se dostanou sem k nám do Čech, většinou nejsou schopny na dalších školách – neříkám, že vždycky – studovat. Řekla bych, že je to opravdu dáno tím, že učitel, který je vede, nemyslím ten český, který má velikou práci s tím, aby dokázal přinutit, v uvozovkách, nebo možná i opravdu, učitele krajaňského k tomu, aby pracoval tak, jak opravdu má, tak jak mu on je schopen nabídnout pomoc, ukázat. Tady bych řekla, že důležitost profesionálního učitele se odráží také na výstupu dětí ze školy.

V Chorvatsku, kde jsem také byla, mají také české školy, tam je také vysílán český učitel. Ještě jsem u Rumunska zapoměla říct, že se učí podle učebnic vydaných v Rumunsku a na základě pomoci českého učitele se učí i podle českých učebnic. To je takový doplněk k tomu. Oni si dokonce vydali i učebnici na dějepis. Jmenuje se Dějiny a tradice české menšiny v Rumunsku. To si vydali sami. Napsala to jedna krajanská učitelka.

Vrátím se k Chorvatsku...

Senátor Tomáš Grulich: Pardon, paní Šťástková, já bych vás poprosil, kdybyste se blížila pomalu ke konci.

Paní Ludmila Šťástková: Už to zkrátím. Už jenom řeknu Chorvatsko a končím. Tam se učí podle učebnic vydaných podle vzdělávacího programu Chorvatského. A protože krajanští učitelé jsou skutečně vzdělaní, profesionální, odráží se to i na tom, že děti mohou studovat v české třídě v Daruvaru a zdejší studenti úspěšně studují i na školách v ČR.

A poslední co řeknu, já se omlouvám, že po rozdělení Jugoslávie si Srbové ponechali české besedy, ale zrušili nebo zanikla jim česká škola, takže oni se učí češtinu pouze jako cizí jazyk v kurzech. Zase se tam odráží to, že kurzy nemají pevnost strukturu a zase tam chybí správný rámcově vzdělávací program, nebo jak bych to řekla. Prostě výchozí vzdělání studentů není takové, slovní zásobu mají mnohem menší, a proto nejsou schopni studovat na českých školách. Zase v naprosté většině odchází z přípravných semestrů a nedostudují.

Jenom jsem chtěla říci, že České školy bez hranic, které se ocitají na hranici dvou vzdělávacích systémů, by svými zkušenostmi s dětmi ze smíšených manželství a způsobem výuky mohly být dobrým místem pro získávání metodických inspirací ze zahraničních vzdělávacích systémů, zkušenost, kreativita a pro českou výuku méně obvyklé přístupy by se mohly u nás dobře využít i při vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem, ale i obohatit způsob výuky v českých školách. V tom si myslím, že je Česká škola bez hranic nesporným přínosem. Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Senátor Tomáš Grulich: Děkuji. Já bych prosil, kdybychom se pomalu blížili ke konci, protože nám za chvíli vyprší čas našeho veřejného slyšení a posléze bude ještě tisková konference, kterou potřebujeme zvládnout.

Tam se hlásila paní Bratinková, jestli chtěla ještě něco dodat.

Paní Bratinková: (Hovoří mimo mikrofon.) Podle Ústavy každý český občan má nárok na bezplatné vzdělání. Dokonce i občané s trvalým pobytem, ne občané České republiky, ale obyvatelé ČR, aspoň co se týče základních škol, mají nárok na bezplatné vzdělání. Na tyto děti jsou normativy. Proč tyto normativy nemůže dostat Česká škola bez hranic?

Senátor Tomáš Grulich: Na to vám neodpovím, ale to je spíš otázka pro další jednání. Já si myslím, že skutečně smyslem bylo znova oživit hovor o České škole bez hranic a snažit se posunout dál do vyšších pater českého vzdělávacího systému. Jestli jsem pochopil správně pana doktora Fryče, tak Ministerstvo školství řešilo stávající stav a teď je na nás, abychom tlačili na Ministerstvo školství, aby tento stav byl posunut dále. Samozřejmě není to výtko, není jenom překročena možnost, která tady je, a já si myslím, že soustředěným tlakem, a věřím, že i s kolegy z výboru pro školství, kteří tady sedí, a potom posléze i s Poslaneckou sněmovnou vytvoříme dostatečný tlak na Ministerstvo školství, aby pozvedlo toto vzdělávání dál, protože já se domnívám, že to není jenom otázka slušnosti. Je to naše povinnost! Povinnost jako českého státu.

Já jsem Austrálii na začátku ve svém povídání nezmínil jen tak náhodou. Austrálie je zrovna stát, kde když identifikovali problém odlivu mozků, tak skutečně postupovali tak, jak by se postupovat v každém státě mělo. Obrátili se nejdřív na akademickou půdu, která zpracovala podklady pro vládu a netrvalo ani 5 let od identifikace tohoto problému k vydání zákonů, nařízení, institucionalizace celého vztahu Austrálie ke svým minoritám v zahraničí. A já si myslím, že je to pro nás důležitý příklad, protože se domnívám, že škola bez hranic je jenom jednou částí vztahu ČR ke svým diasporám v cizině.

Máte prosím ještě někdo co říci dnes? Já vím, že co říci máte pořád. Prosím.

Paní Jana Vaňková: Ráda bych se vám představila. Jsem Jana Vaňková a jsem z Curychu, kde zastupuji Českou školu bez hranic, která vznikla na počátku roku 2008. Zpočátku měla pouze 3 děti a během dvou let se rozrostla na 32 dětí. Máme to takové malinko složitější, protože nemáme žádné zázemí, takže veškerá aktivita spočívá na mě.

Hledáme vlastní prostory a nyní hledám i prostory, kde se bude uskutečňovat výuka pro první stupeň. Nyní mám 7 žáků, které vyučuji u mě doma, takže máme tam v obývacím pokoji takovou malinkou školičku a učíme se podle rámcového vzdělávacího programu ČR.